

Inhoudelijk jaarverslag 2019
Datum: juni 2020

Inhoud

<i>Inhoud</i>	1
<i>Voorwoord</i>	2
1. Over Compas	3
1.1 Visie	3
1.2 Voor wie werken wij	3
1.3 Organisatie en medewerkers	3
1.4 Diensten voor de gemeente 's-Hertogenbosch	3
1.5 Samenwerkingspartners	4
1.6 Deelname aan netwerken en overleggen	4
2. Kindcentra 0-13	5
2.1 Stadsfoto Kindcentra 0-13 's-Hertogenbosch	5
2.2 Werkwijze kindcentrumstimulering	5
2.3 Scholingen in het kader van kindcentrumontwikkeling en de doorgaande lijn	5
2.4 Financiën	7
3. Voor- en vroegschoolse educatie (vve)	8
3.1 Conditie	8
3.2 Kwaliteit van uitvoering	8
3.2.1 Professionalisering	8
3.2.2 Projecten	11
Project Interne coach	11
Project Schakelklas en schakelbouw	12
3.3 Ouders	15
3.4 Ontwikkeling, begeleiding en zorg	17
3.5 Kwaliteitszorg	18
4. Peuterarrangementen	22
4.1 De Peutermonitor	22
4.2 Aantal peuters en bezettingsverloop	22
4.3 Bereik peuters op peuterarrangement	25
4.4 Bezetting locaties	25
4.5 GGD en vve indicatie	25
4.6 Vervroegde aanvragen, extra dagdelen en toeleiding	26
4.7 Pilots 16 uur aanbod	26
4.8 Subsidiebeschikkingen en eindafrekening	26
5. PR en communicatie	27
<i>Bijlage: locaties vve en Schakelbouw 's-Hertogenbosch</i>	28

Voorwoord

Voor u ligt het verslag van de werkzaamheden van Compas in 2019.

Na de jaren van bezuiniging en onrustige personele ontwikkelingen was 2019 een stabiel jaar. De Peutermonitor, een digitale tool die informatie oplevert omtrent bereik van (doelgroep) kinderen en financiën werd gaandeweg een gewaardeerd instrument. De doelgroepdefinitie werd medio 2019 met het werkveld en gemeente onder de loep genomen en aangepast. Een opmaat en onderdeel van de werkwijze waarbij de GGD de vve indicatie per kind afgeeft. Ook de voorbereidingen voor de transitie 'naar 16 uur voor doelgroepeuters', een wettelijke verplichting met ingang van 1 augustus 2020, werd in gang gezet.

Er werd door Compas versterkt ingezet op wijkgericht werken en een aanpassing van de koppeling van de medewerkers van Compas en de indeling van locaties doorgevoerd.

Aan de turbulente personele ontwikkelingen van 2018 kwam een einde. Vlak voor het begin van 2019 heetten we enkele nieuwe medewerkers welkom: Els van de Wijdeven (logopedist), Miranda Waarts (projectleider-adviseur) en Suzanne de Mol (administratief medewerker) werden deel van het team. Helaas nam tegen de zomer van 2019 Yolande Martens afscheid van Compas om elders haar loopbaan voort te zetten.

Het team van Compas is er in 2019 goed in geslaagd de moeilijkheden van 2017 en 2018 volledig te overwinnen en haar werkzaamheden als partner voor het werkveld en gemeente met onverminderde kracht en positieve uitstraling uit te voeren.

Hannah Vossen
Directeur

1. Over Compas

1.1 Visie

Compas werkt samen met professionals en ouders aan optimale ontwikkelingskansen voor kinderen van 0 tot 13 jaar. We zijn een deskundige en betrokken partner voor kinderopvang, primair onderwijs en gemeenten en een verbindende schakel in de educatieve infrastructuur. Vanuit de inhoud brengen we praktijk en beleid dichterbij elkaar. Dat doen we door naar professionals binnen organisaties te luisteren, met hen mee te denken en te inspireren. Wij geloven in de kracht van samenwerking, verbinding en innovatie.

1.2 Voor wie werken wij

Compas werkt primair voor en met professionals binnen de kindcentra; pedagogisch medewerkers, leerkrachten, locatiemanagers en directeurs. Compas staat open voor iedere professional, wil kennis delen en mensen en partijen met elkaar in verbinding brengen. Daarbij maken we gebruik van eigen kennis en ervaring en de deskundigheid van externe personen of partijen.

1.3 Organisatie en medewerkers

Compas ressorteert onder de Stichting Schoolbesturen Primair Onderwijs 's-Hertogenbosch (SSPOH). Ons team bestond in 2019 uit:

Ankie van Eerd	logopedist
Dorien Stolwijk	adviseur, projectleider, trainer
Els van de Wijdeven	logopedist
Hannah Vossen	directeur, adviseur, projectleider
Judith van den Berg	adviseur, projectleider, trainer
Miranda Waarts	adviseur, projectleider, trainer
Rietje Voorn	adviseur, projectleider, trainer
Suzanne de Mol	administratief medewerker

Compas kent een matrixstructuur. Ieder kindcentrum, iedere locatie, school of kinderopvang heeft vanuit Compas een eigen coördinerend adviseur als aanspreekpunt. In 2019 heeft Compas een wijkgebonden aanpak ontwikkeld, waarbij de scholen en kinderopvangorganisaties in een wijk een vast aanspraakpunt hebben. Daarnaast kent Compas voor de verschillende projecten projectleiders.

1.4 Diensten voor de gemeente 's-Hertogenbosch

Compas draagt de verantwoordelijkheid voor een drietal omvangrijke opdrachten:

1. De stimulering van de ontwikkeling van de kindcentra
2. De stimulering en kwaliteitsbewaking van de voor- en vroegschoolse educatie, waaronder het vormgeven van de bestuursafspraken tussen het rijk en gemeente, omvattende de projecten
 - a. Samenwerken met ouders / VVE Thuis
 - b. Schakelklas en schakelbouw
 - c. Interne coach
 - d. Kwaliteitszorg vve

3. De financiële dienstverlening en kwaliteitsbewaking voor de uitvoering van de peuterarrangementen.

De gemeente is subsidiënt van bovengenoemde taakopdrachten. De opdrachten worden uitgevoerd middels:

- deskundigheidsbevordering, trainingen, workshops, netwerkbijeenkomsten;
- advies: maatwerktrajecten, locatieplannen;
- monitoring van bereik van doelgroepkinderen en opbrengsten primair onderwijs;
- verzamelen van kwantitatieve gegevens en daarmee stimuleren van kwalitatieve ontwikkeling in het werkveld;
- financiële dienstverlening voor de kinderopvangorganisaties in 's-Hertogenbosch die peuterarrangementen en/of vve uitvoeren;
- projectleiding.

1.5 Samenwerkingspartners

Compas werkt samen met:

- Alle kinderopvangorganisaties en -locaties in 's-Hertogenbosch, meer specifiek met de kinderopvangorganisaties die eind 2010 de intentieverklaring Kindcentra 0-13 hebben ondertekend;
- Alle scholen voor primair onderwijs in 's-Hertogenbosch, vertegenwoordigd in de SSPOH;
- Diverse overkoepelende organisaties zoals Gemeente 's-Hertogenbosch, Divers, GGD, Bibliotheek, Mee, Kentalis, Samenwerkingsverband Regio de Meierij en Digidact;
- Externe partners zoals Cube Consulting, Onderwijs Maak je Samen, Leerkracht&CO, Innovatie nul13, Meisje op zee, De Rolf groep, Kracht Educatief en Ontwikkelkracht, Signum coaching en Dhr. S. Kivit (trainer).

1.6 Deelname aan netwerken en overleggen

In 2019 nam Compas deel aan diverse gemeentebrede overleggen:

- diverse directieberaden van de schoolbesturen;
- overleggen met gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties
- SSPOH overleg;
- NOK overleg;
- STOK overleg;
- regiebijeenkomsten vve-kinderopvangorganisaties in het kader van de bestuursafspraken;
- regiebijeenkomsten directies vve en Schakelbouw;
- overleg van de Taalambassadeurs;
- Vliegende Brigade, denktank en werkgroep;
- diverse projectwerkgroepen.

2. Kindcentra 0-13

In 's-Hertogenbosch staat het concept 'Kindcentrum 0-13' al jaren op de agenda van kinderopvang, primair onderwijs en gemeente. Aan de basis ligt een intentieverklaring die door alle schoolbesturen en acht organisaties voor kinderopvang in 2010 is ondertekend. De gezamenlijke ambitie is: talenten van kinderen ontwikkelen vanuit één pedagogische en educatieve doorgaande lijn.

Kinderopvang, schoolbesturen en gemeente wilden vanaf de start de ontwikkeling van de kindcentra volgen. Daartoe is in 2011 de Stadsfoto ontworpen: een monitor die de samenwerking binnen de kindcentra in beeld brengt. In 2017 is door kinderopvangorganisaties en schoolbesturen het document 'De toekomst begint vandaag' ondertekend. Daarin is verwoord dat kindcentra werken aan de realisatie van ambitieniveau 4 zoals genoemd in de Stadsfoto.

2.1 Stadsfoto Kindcentra 0-13 's-Hertogenbosch

De Stadsfoto is hét moment waarop zowel het eigen beleid als het stedelijk beleid gespiegeld en herijkt kan worden. Er vindt een analyse plaats op twaalf inhoudsdomeinen waarbij vijf fasen van ontwikkeling worden onderscheiden. In 2019 is een werkgroep bestaande uit managers en directeurs van kinderopvang en onderwijs bij elkaar gekomen (de destijds genoemde 'focusgroep') om de inhoud van de Stadsfoto te herijken, aan te vullen en aan te scherpen. Hierin zijn landelijke ontwikkelingen en praktijkervaringen van de Bossche kindcentra opgenomen. In het najaar van 2019 zijn de interviews op locatie met manager kinderopvang en directeur onderwijs afgenomen. In het najaar heeft ook de data-invoer en rapportage plaatsgevonden. De resultaten van de Stadsfoto 2019 zijn gepubliceerd in januari 2020. Ze zijn te vinden op www.compasnul13.nl/projecten/kindcentra-0-13. Alle locaties ontvangen een persoonlijke terugkoppeling van de locatiefoto. Dit gebeurt door de aan de locatie verbonden coördinerend adviseur die terugkijkt naar de ontwikkeling die de locatie al heeft doorgemaakt, inzoomt op nieuwe lokale ontwikkelingen en mogelijkheden voor doorontwikkeling met eventuele begeleiding bespreekt.

2.2 Werkwijze kindcentrumstimulering

Ieder kindcentrum heeft vanuit Compas een coördinerend adviseur. Op basis van o.a. de opbrengsten van de Stadsfoto bespreekt zij samen met directeur en locatiemanager de voortgang in de gewenste ontwikkelrichting. Op verzoek worden er maatwerktrajecten ingezet. Deze maatwerktrajecten kunnen worden uitgevoerd door de adviseurs of trainers van Compas of door een van de externe partners, afhankelijk van de aard van de vraag en de keuze van de locatie. De locatie kan kiezen voor groei in een of meerdere inhoudsgebieden zoals gedefinieerd in de Stadsfoto.

2.3 Scholingen in het kader van kindcentrumontwikkeling en de doorgaande lijn

Dag KDV, hallo school!

Deze workshop is op 1 oktober 2019 aan 13 medewerkers gegeven van kindcentrum De Wijboom. Onder deze deelnemers waren 5 medewerkers van het KDV en peuterarrangement, manager KDV, 6 deelnemers uit het onderwijs en directeur van de basisschool.

In de workshop wordt ingegaan op de vraag: Hoe zorg je voor een fijne en kindvriendelijke overdracht van peuterspeelzaal of KDV naar groep 1? We gaan daarbij in op rollen en taken van

pedagogisch medewerkers, leerkrachten, voorschoolse voorzieningen en basisscholen bij een overdrachtsproces. Bij deze overgang gaat het niet alleen om het moment waarop het kind letterlijk overstapt, maar over een overgangsproces van een aantal maanden. We kijken naar de kenmerken van een kindvriendelijke overdracht en hoe je die kunt realiseren. Relaties tussen kind en professionals spelen hierbij een belangrijke rol, in de workshop komen ze aan bod. De relaties horen bij de verschillende fases die kinderen doormaken; loskomen en afscheid nemen van kinderdagverblijf of peuterspeelzaal, inpassen en wennen aan de basisschool, en de tijd tussen het losmaken en het wennen.

Sterke teams kennen de kracht van het verschil op kindcentrum De Wijboom

Tijdens deze bijeenkomsten worden de medewerkers zich bewust van de talenten in hun team. Deelnemers maken kennis met de teamrollen van Belbin. Vandaaruit krijgen zij zicht op welke rol(len) zijzelf vervullen en welke rol(len) hun collega's vervullen en hoe dat bijdraagt tot een sterk team. Na afloop van de twee bijeenkomsten zijn de deelnemers zich bewust welke rollen bij hen passen en welke rollen elkaar versterken en uitdagen. Ook weten ze hoe je daarmee tot het beste teamresultaat kan komen. De bijeenkomst is op 2 avonden gegeven aan 30 teamleden door Miranda Waarts, Brigitte Bruin en Mariangela Molenaar.

Communiceren met ouders is fijn

Het doel van deze training is partnerschap met ouders aangaan. In 2 bijeenkomsten kijken we naar de kansen en valkuilen van communiceren met ouders. We koppelen theorie aan eigen casussen. We oefenen gesprekken en analyseren ze: wat is succesvol, waar liggen valkuilen op de loer? Na de eerste bijeenkomst gaan de deelnemers gesprekken voeren met ouders voeren vanuit hun nieuwe inzichten. Bij de tweede bijeenkomst verdiepen we de theorie en kijken we terug op de gesprekken. De bijeenkomsten zijn gegeven door Rietje Voorn voor 23 medewerkers van 4 verschillende locaties.

Integrale aanmelding

De meest vergaande vorm van samenwerking tussen scholen, kinderopvang en eventuele andere instellingen is een integraal kindcentrum of IKC. Hier werken onderwijs en kinderopvang op intensieve wijze samen. Samen realiseren ze een plek om te leren en te leven: een plek om te groeien zonder grenzen. Ouders en kinderen hebben te maken met één pedagogische missie en visie, één organisatie, één aanspreekpunt, één team en één aanmeldformulier. In deze workshop krijgen deelnemers praktische handvatten voor de vormgeving van één aanmeldformulier (AVG proof) en het gebruik hiervan op KC niveau. Deze workshop is in oktober gegeven door Judith van den Berg en Miranda Waarts met wisselende resultaten. Integrale aanmelding blijkt meer dan alleen het aanmeldingsformulier. Hoe zit het met de visie, op basis waarvan meldt een ouder aan en hoe vertaalt zich dat praktisch binnen de verschillende disciplines in het kindcentrum. De workshop ondergaat momenteel een verdiepingsslag, zodat er op dit gebied een gedifferentieerd aanbod ontstaat. Aanwezige deelnemers: 3 directeuren, 3 locatiemanagers, 1 intern begeleider, 1 unitleider.

Cultuur in jouw kindcentrum, wat kun je ermee?

De cultuur binnen je kindcentrum beïnvloedt de prestaties en daarmee de resultaten van de organisatie. Cultuur is dus iets om serieus te nemen. Het aandachtsgebied cultuur gaat over de vraag hoe mensen met elkaar omgaan. Tijdens deze training van 2 bijeenkomsten krijgen directeuren en managers tips en inzichten in relatie tot cultuur. Ze brengen m.b.v. de OCAI de huidige en de gewenste cultuur van het kindcentrum in beeld alsmede hun leiderschapsrollen met daarbij richtinggevend handreikingen passend bij hun kindcentrumpraktijk. Deze training is gegeven in oktober en november door Judith van den Berg en Miranda Waarts. Aanwezige deelnemers; 1 bestuurder, 2 locatieleiders, 2 locatiemanagers, 1 directeur.

Financiën

Er werd een bedrag van € 60.000,00 begroot. Dit werd ingezet voor maatwerktrajecten voor de kindcentra in Den Bosch ten behoeve van hun ontwikkeling naar een volgende fase in een van de domeinen van de Stadsfoto. Door de werkzaamheden voor de Stadsfoto 2019, de publicatie ervan en de ondersteuning door Compas op locatie werden middelen vanuit dit budget ruim overschreden. De uitgaven aan het einde van het kalenderjaar bedroegen € 94.561,00. Ook het budget van € 5.000,00 voor Monitoring en Onderzoek werd ingezet voor de ontwikkeling van de Stadsfoto. De uiteindelijke uitgaven van dit budget waren €4.888,00.

3. Voor- en vroegschoolse educatie (vve)

De activiteiten van Compas op het gebied van vve zijn gericht op 5 van de 6 domeinen in het vve-kader van de Inspectie van het Onderwijs:

1. Conditie
2. Kwaliteit van uitvoering
3. Ouders
4. Ontwikkeling, begeleiding en zorg
5. Kwaliteitszorg

3.1 Conditie

De condities voor uitvoering van de voor- en vroegschoolse educatie werden in 2019 afgestemd met de beleidsmedewerker van de gemeente 's-Hertogenbosch Marcel Rovers en een afvaardiging van de SSPOH, Ankie de Laat. Dit betreft de verdeling van de financiële middelen voor de uitvoering van de peuterarrangementen, het derde en vierde dagdeel vve en de vve projecten en de subsidiekaders en uitvoeringsregels voor de peuterarrangementen en de vve werkzaamheden.

3.2 Kwaliteit van uitvoering

Om de kwaliteit van uitvoering op de werkvloer te bevorderen, wordt de professionele deskundigheid van de pedagogisch medewerkers en leerkrachten ontwikkeld middels trainingen en workshops (3.2.1) en verschillende vve projecten (3.2.2).

3.2.1 Professionalisering

Een belangrijke voorwaarde, en onderdeel van het kader van de inspectie voor de uitvoering van vve, is dat alle beroepskrachten toereikend zijn geschoold. Compas maakt zich sterk voor deze professionalisering en biedt gedurende het schooljaar diverse trainingen en workshops aan voor beroepskrachten in kinderopvang, peuterarrangement en basisonderwijs. In 2019 heeft Compas de volgende trainingen en workshops uitgevoerd:

Vier VVE Basistraining

In 2019 zijn er 4 trainingen gestart of afgerond onder leiding van Rietje Voorn, Judith van den Berg en Sjoerd Kivits. De training werd gegeven aan 64 pedagogisch medewerkers van 22 verschillende locaties.

Vier VVE is een basistraining voor- en vroegschoolse educatie voor vaste medewerkers in de kinderopvang. Uitgangspunt voor de basistraining is de talentendriehoek, waarin het kind, de professional, de omgeving en de speel-leeractiviteit centraal staan. De training bestaat uit 12 bijeenkomsten, 5 keer coaching op de werkvloer en een werkboek. De training wordt afgesloten met een officieel erkend certificaat.

Door uitdaging meer taal

Als professional ben je de hele dag door met kinderen in gesprek. Lastiger is dat met stille kinderen in de groep. Of met kinderen met een beperkte woordenschat. Door kinderen uit te dagen tot communicatie gaat hun taal zich sneller ontwikkelen. Hoe daag je deze minder taalvaardige

kinderen uit om toch te praten? Door sterke punten uit diverse richtingen te combineren. In deze workshop zoomen we in op de 10 sterke punten (ingrediënten) die samen de beste kansen voor taalontwikkeling scheppen.

In 2019 is deze workshop 2 keer gegeven door Judith van den Berg aan pedagogisch medewerkers en leerkrachten van groep 1-2. Het gaat om 15 medewerkers van 8 verschillende locaties.

Omgaan met breinverschillen

In deze workshop krijgen de deelnemers concrete aanwijzingen over hoe je als professional in kinderopvang en onderwijs rekening kunt houden met de breinverschillen tussen jongens en meisjes tot 7 jaar. De bijeenkomst geeft theoretisch inzicht en is interactief door de inzet van werkvormen. Met de verkregen informatie kunnen de deelnemers de volgende dag meteen aan de slag. In 2019 hebben 6 pedagogisch medewerkers en de leerkrachten van groep 1-2 van 7 verschillende locaties deze workshop door Judith van den Berg gevolgd.

Workshop Nationale voorleesdagen

Ter gelegenheid van de Nationale Voorleesdagen organiseert Compas in samenwerking met de stadsbibliotheek en De Boekenberg een bijeenkomst rondom het prentenboek van het jaar en andere kinderboeken. Op 23 januari 2019 is een inspiratiemiddag georganiseerd bij Perron 3 met een lezing van Wapperkids en van de Boekenberg. Bij de workshop waren 49 pedagogisch medewerkers en leerkrachten aanwezig van verschillende locaties.

Een kleutergroep... en nu?

In deze training maken leerkrachten kennis met de verschillende visies van werken met jonge kinderen. Ze leren zelf een beredeneerd aanbod neer te zetten voor het jonge kind, binnen een rijke betekenisvolle leeromgeving met rijk ingerichte hoeken. De ontwikkelingslijnen en de rol als jonge kindprofessional staan centraal. Er zijn 5 plenaire bijeenkomsten en 1 terugkombijeenkomst waarin de leerkrachten samen leren en ontwikkelen. Er wordt gewerkt met foto en filmmateriaal om de eigen praktijk in de training terug te laten komen. Aan deze training namen 16 professionals deel van 8 verschillende locaties. De training werd gegeven door Rietje Voorn.

Kleuters... ik kan het!

Dit is een vervolg op de training 'Een kleutergroep... en nu?'. Er wordt ingegaan op de rol van de leerkracht bij opbrengstgericht spelen met kleuters. Hoe ga je in op de kinderen, wat hebben zij van jou nodig om in ontwikkeling te komen? Tijdens de eerste bijeenkomst worden tevens de wensen van de deelnemers geïnventariseerd: waar heb je een ondersteuningsvraag over? Deze vragen worden onderdeel van het programma. Daarnaast is er ook ruimte om ervaringen met elkaar uit te wisselen. De volgende onderwerpen komen in ieder geval aan bod:

- Observeren: hoe, wat en wanneer. Hoe observeer ik in de kring?
- Verdieping op spelontwikkeling
- Spelbegeleiding tijdens buitenspel
- Loose parts
- De kracht van vragen stellen (Denkvragen stellen: hoe krijg jij kinderen op een hoger level?)
- Beeldende ontwikkeling
- Muzikale ontwikkeling

De training wordt is gegeven door Rietje Voorn aan 15 professionals van 11 verschillende locaties.

Kijk!

Kijk! is een praktisch hulpmiddel voor het observeren en registreren van de ontwikkeling bij 0- tot 7-jarigen. In Kijk! is zichtbaar in welke ontwikkelingsfase een kind zich bevindt. Kijk! voldoet aan de eisen van de inspectie, er is een duidelijke koppeling met de tussendoelen SLO. Tijdens de 4 bijeenkomsten wordt vooral gewerkt vanuit de praktijk. Na elke bijeenkomst neemt de deelnemer nogmaals de besproken achtergrondtheorie door en voert de deelnemer de praktijkopdracht uit. Kijk! is in 2019 2 keer van start gegaan en is gegeven door Judith van den Berg en/ of Miranda Waarts. In totaal volgden 26 medewerkers de training, van kinderdagverblijf Pippi in Rosmalen en van meerdere locaties van Kanteel Kinderopvang.

Opbrengstgericht werken met een observatiemodel

In deze training leer je stapsgewijs te werken met een digitaal observatie-registratiesysteem naar keuze (zoals PRAVOO, HOREB of KIJK!) en dit direct toe te passen in de praktijk. Na afloop van de training ben je in staat om professioneel te werken met alle mogelijkheden die het systeem biedt. Met een observatie-registratiesysteem kan de ontwikkeling van 0 tot 7 jarigen methode-onafhankelijk gevolgd en in beeld gebracht worden. Zo krijg je als pedagogisch medewerker en leerkracht een compleet beeld van de ontwikkeling en wordt een ontwikkelingsachterstand (of -voorsprong) duidelijk zichtbaar. Om opbrengstgericht met het systeem te leren werken, gaan we in op:

- Hoe en wat moet je precies observeren;
- Hoe maak je goede notities waardoor je het niveau van het kind goed in beeld krijgt;
- Wat is de volgende stap om het kind in zijn ontwikkeling te ondersteunen;
- Aanbieden van individuele activiteiten of activiteiten voor een kleine of grote groep.

HOREB is in 2019 1 keer van start gegaan voor in totaal 35 medewerkers van 2 locaties van Kanteel. De training is gegeven door Miranda Waarts

Schakelleerkrachttraining

Zie project Schakelklas- en schakelbouw, hoofdstuk 3.2.2.

Werken met baby's

In 2019 is de training 'Werken met baby's' van het Nederlands Jeugdinstituut voor medewerkers van kinderopvang MiniClub, Eigenwijze en kindcentrum De Haren afgerond. Het werken met baby's vraagt specifieke kennis en vaardigheden van pedagogisch medewerkers. In de wet IKK is opgenomen dat alle pedagogisch medewerkers, die werken met 0-jarigen een geaccrediteerde specifieke training moeten volgen. Met de training 'Werken met baby's' voldoen zij aan deze eis. De training gaat uit van ervarend leren. Deelnemers krijgen theorie aangeboden en reflecteren op hun ervaringen door video-opnamen van zichzelf te bekijken en situaties met elkaar te bespreken. De onderwerpen die aan bod komen zijn: Visie op baby's en babyopvang, Het bieden van emotionele ondersteuning, Respect voor autonomie, Structuur en continuïteit, Zeggen wat je doet, benoemen wat je ziet, Ontwikkelingsstimulering en het begeleiden van interacties, Een veilige en uitdagende speelomgeving creëren, Samenwerken met ouders en collega's: uitwisselen en afstemmen. Dorien

Stolwijk is licentiehouder voor deze training. De training is in november 2018 gestart en liep door tot eind mei 2019.

Financiën

Voor trainingen werd € 80.000,00 begroot en uiteindelijk €84.713,00 uitgegeven. Voor de stand-alone locaties werd € 20.000,00 begroot en € 10.476,00 uitgegeven.

3.2.2 Projecten

Project Interne coach

Voor het project Interne coach beschrijven de manager van de kinderopvang en de directeur van de basisschool samen hun beoogde doelen in het locatieplan. Het interprofessioneel leren van professionals tussen voorschool en vroegschool is hierbij een speerpunt evenals het vergroten van het pedagogisch en didactisch handelen van de professional in voor- en vroegschool. Het project Interne coach is onderdeel van de bestuursafspraken tussen het rijk en de gemeente.

In 2019 hebben de volgende locaties deelgenomen aan het project Interne coach:

- BBS Aan de Aa
- BBS De Graaf
- Kindcentrum Kameleon
- Kindcentrum Boschveld
- Kindcentrum De Haren
- Kindcentrum Kruisboelijn
- Kindcentrum De Ontdekking
- Kindcentrum De Springplank
- Kindcentrum 't Sterrenbosch
- Kindcentrum De Vlindertuin
- Kindcentrum Westerbreedte
- Kindercampus Noord

Elke locatie heeft op basis van een eigen projectplan vormgegeven aan het project interne coach.

Werkwijze

De coördinerend adviseur is het eerste aanspreekpunt voor elke locatie. Afhankelijk van de ontwikkelingen op de locaties sluit de projectleider wel of niet aan. Gedurende het jaar bezoekt de projectleider de locaties en heeft daarbij overleg met de interne coaches over de voortgang, eventuele knelpunten en de toekomst.

Scholing

In november 2018 is de scholingsbehoefte van de interne coaches geïnventariseerd. Voortvloeiend uit deze inventarisatie is een scholingsplan tot stand gekomen. In januari 2019 is in samenwerking met Signum coaching de scholing Coachingsvaardigheden voor de interne coach van start gegaan. Daarnaast zijn er 2 intervisiemomenten georganiseerd voor de interne coaches.

Zowel tijdens de intervisie als in de scholing zijn ervaringen en expertise met elkaar gedeeld. De bijeenkomsten faciliteerden het leren van en met elkaar en werden als zeer waardevol ervaren. Op

individuele basis is, daar waar wenselijk/nodig en op aanvraag van henzelf, extra intervisie/ coaching aangeboden en gegeven aan de interne coaches. Vanwege het grote succes van de scholing komt hier in 2020 een vervolg op in de vorm van 2 trainingen: Coachingsvaardigheden en Coachend leidinggeven. Hiervoor mogen zowel de interne coaches als de pedagogisch coaches van alle kinderdagverblijven zich inschrijven. Het aanbod wordt weer in samenwerking met Signum coaching gerealiseerd.

Evaluatie

Om de kwaliteit van het project beter te monitoren, is er een uitgebreide evaluatie geweest per locatie. Uit analyse hiervan bleek dat niet alle doelstellingen van het project in voldoende mate worden gerealiseerd:

- Realiseren van een jonge kind visie	64%
- Versterken van de doorgaande lijn 0-6	27%
- Vergroten van het pedagogisch en didactisch handelen	9%

Deze uitkomsten geven richting aan het verder monitoren en borgen van het project. Het grootst behaalde succes dankzij de inzet van dit project:

- Handelen vanuit visie op het jonge kind (0-6 jaar). Vertaling van beleid/ visie naar dagelijkse praktijk;
- Een goede samenwerking tussen voor- en vroegschool doordat er meer verbinding is vanuit organisatiedoelen. Er meer onderlinge uitwisseling en onderling begrip, de doorgaande lijn is beter zichtbaar en thema's voor peuters en kleuters worden gezamenlijk uitgevoerd;
- Peuters stromen gemakkelijker door naar het onderwijs en er is een doorgaande lijn 2-6;
- Professionals hebben geleerd nog beter aan te sluiten bij de ontwikkeling van het kind;
- Vve-kwaliteit kunnen behouden ondanks alle personele wisselingen.

Twee vve-locaties, Noorderlicht en KC Kameleon West, met lage aantallen doelgroepkinderen die het project Interne coach uitvoeren, zullen door de bezuinigingen op vve in een afbouwfase komen. In 2020 zal 50% van de subsidie afgebouwd worden.

Financiën

Het project Interne coach werd begroot op € 300.000,00 inclusief kosten voor de projectcoördinator, uiteindelijk werd € 322.197,00 uitgegeven.

Project Schakelklas en schakelbouw

Het project Schakelklas en Schakelbouw is stevig verankerd in de kindcentra die vve aanbieden. Sinds het schooljaar 2017-2018 zijn de schakelklas en schakelbouw ook een vanzelfsprekend onderdeel geworden van het locatieplan. De in gang gezette kwaliteitsverbetering op formatie, organisatie en aanbod is in 2019 gecontinueerd. Een aantal kindcentra is het gelukt de coördinatie rondom de vve projecten, zoals ook de schakelklas en schakelbouw, meer te stroomlijnen. Op andere locaties zijn de leidinggevendenden hierover wel in gesprek, maar daar worden nog steeds veel verschillende personen ingezet.

Ten aanzien van de ontwikkeling van de leerlingen kan op basis van de screeningsgegevens en de voortgangsgesprekken met de schakelleerkrachten voorzichtig worden geconcludeerd:

- De leerlingen die hebben deelgenomen aan de schakelklas worden door zowel de leerkrachten als door de ouders omschreven als taliger en met meer zelfvertrouwen. Ze zijn op communicatief vlak meer in staat hun gedachten te verwoorden. Ze kunnen en durven zich beter en meer te uiten op school en thuis.
- De meer individuele aanpak gericht op het verbeteren van de talige vaardigheden van de kinderen leidt daadwerkelijk tot het verbeteren hiervan. Het lijkt alsof er een inhaalslag heeft plaatsgevonden op het gebied van woordenschat, zinsbouw en communicatieve redzaamheid. Dit moet nog verder worden geanalyseerd.

In het najaar van 2019 heeft Compas diepgaander praktijkonderzoek gedaan om hier meer zicht op te krijgen. De resultaten hiervan worden in februari 2020 verwacht. Daarnaast worden goede praktijkvoorbeelden opgevraagd om stedelijk een ontwikkelslag te kunnen maken vanaf 2020.

Screening logopedisten

De logopedist van Compas voert bij aanvang en afronding van de schakelklas een screening uit, respectievelijk de 0-meting en de 1-meting. De screening richt zich op verschillende aspecten van taalontwikkeling zoals taalbegrip, woordenschat, woordvorming, zinsbouw en auditieve vaardigheden. De nieuwe formele selectiecriteria in 2017 hebben ertoe bijgedragen dat er in 2018 minder leerlingen zijn aangemeld die niet in aanmerking kwamen voor de schakelklas in tegenstelling tot voorgaande jaren. In 2019 zagen we weer een grote toename van het aantal aanmeldingen. Een grote groep kinderen werd daardoor wederom onnodig gescreend. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat er op een aantal locaties te weinig overleg heeft plaatsgevonden tussen de leerkrachten en de intern begeleider van de betreffende locatie. In 2018 werd er vaker in samenspraak aangemeld. Met het praktijkonderzoek naar de schakelklas en schakelbouw hopen we ook hier meer zicht op te krijgen.

Daarnaast hebben de logopedisten van Compas op elke locatie een tussentijdse evaluatie gehouden, ook wel de monitoring genoemd, met de schakelklasleerkracht en op sommige scholen ook met de betreffende ib'ers en/of kleuterleerkrachten. Onderwerp van deze bespreking is de ontwikkeling van de individuele leerlingen. Daarnaast wordt ingegaan op vraagstukken van de locatie en de ouderbetrokkenheid (zie ook paragraaf *ouderbijeenkomsten*). In 2019 is een format ontwikkeld dat de leerkrachten en de ib'er van de basisschool ondersteunt in de voorbereiding van de monitorgesprekken. Dit is een grote winst voor de kwaliteit en effectiviteit van de gesprekken geweest. Het eigenaarschap van de gedeelde inhoud van de gesprekken is daarmee ook meer bij de locatie gebracht. Vraagstukken en afspraken die in het monitorgesprek worden gemaakt, worden wel binnen Compas afgestemd met de aan de organisatie verbonden coördinerend adviseur, om zo succesvol te kunnen schakelen en handelen.

Ouderbijeenkomsten

De logopedisten van Compas organiseren samen met de schakelleerkracht ouderbijeenkomsten voor de ouders van de kinderen die in de schakelklas zijn geplaatst. Voor het schooljaar 2018-2019 zijn 5 ouderbijeenkomsten per locatie ontwikkeld en uitgevoerd, rondom de onderwerpen: VAT-principes (Volgen-Aanpassen-Toevoegen), meertaligheid, horen-luisteren-begrijpen, vergroten van de woordenschat en communicatie met je kind. Tijdens deze ouderbijeenkomsten worden

voorbeelden, adviezen en tips aan de ouders gegeven. Ook staan eigen vragen van de ouders centraal. De bijeenkomsten worden in samenspraak met de ouders gepland, hetgeen resulteert in meer draagvlak en betrokkenheid. Het aanwezigheidspercentage van de ouderbijeenkomsten varieert van 42% tot 96%. Op een aantal locaties zien we wederom een stijging van de betrokkenheid. De bijeenkomsten lijken goed ontvangen te worden. De opbrengsten van de ouderbijeenkomsten worden in de evaluaties met de coördinerend adviseur van Compas besproken.

Scholing en coaching schakelleerkracht

- In 2019 hebben we wederom de scholing Schakelklasleerkracht uitgevoerd, bij aanvang van het schooljaar 2018-2019. De training kent eenzelfde opzet als in 2018 en bestaat uit theoretische kennis en coaching op de werkvloer. De coaching maakt nu een groter onderdeel uit van de training waardoor we meer effect op de werkvloer bereiken. Er lijkt bij de schakelleerkrachten behoefte te zijn aan verdiepingsbijeenkomst(en) na afronding van de basistraining. Dit zal verder onderzocht worden in het praktijkgerichte onderzoek dat in het najaar van 2019 is gestart. Daarnaast is er ook vrijstelling geweest van enkele schakelklasleerkrachten van kindcentra die wel nieuwe schakelleerkrachten voor de groep plaatsen maar niet de scholing volgen vanwege diverse motieven. Onder andere een Schakelleerkracht die op dezelfde dag als de trainingdagen de specialisatie Master jonge kind volgde en een grote schoolinnovatie met intensief collectief begeleidingstraject waardoor studiebelasting te veel werd (waaronder ook taal op de agenda stond)

Ook hier zal in het praktijkgerichte onderzoek naar gekeken worden. Indien noodzakelijk worden de afspraken met de betrokken kindcentra aangescherpt.

Maatwerkbegeleiding en begeleidingspartners

De contacten met de externe adviesbureaus (Leerkracht & Co, Onderwijs Maak Je Samen, Cube Consulting, Fontys Fides, Het Kan en Driestar) zijn in 2019 aangehaald waardoor de relatie met Compas is versterkt en met één gesprek per schooljaar volstaan kan worden. Waar nodig wordt wederzijds initiatief genomen voor afstemming ten gunste van de ontwikkeling in het kindcentrum. Vanwege de bezuinigingen zijn de maatwerk gelden in afgeslankte vorm uitgezet. Er is gestuurd op kwaliteit, omvang en eigenaarschap. Het gezamenlijke budget is goed verdeeld over de betrokken kindcentra en heeft lokaal mooie ontwikkelingen teweeggebracht.

Vooruitblik 2020

Voor komend schooljaar zien we de volgende speerpunten:

- Onderzoek opbrengsten Schakelklas en schakelbouw;
 - Lokale initiatieven (uren, organisatie, aanbod) in relatie tot opbrengsten (screening)
 - Het model van "positieve gezondheid" gebruiken als hulpmiddel om in kaart te brengen wat de schakelklas voor een leerling, zijn ouders en de school kan betekenen.
 - Literatuuronderzoek en landelijke ontwikkelingen in relatie tot de Bossche situatie
 - Evaluatie van het stedelijke leerrendement en doorvertaling naar stedelijk beleid
 - Delen van praktische voorbeelden met het werkveld
 - Rendement van de variant schakelklas en schakelbouw
- Verdergaand in beeld brengen in het praktijkonderzoek of de schakelklas voldoende draagvlak heeft in het kindcentrum, of leerkrachten voldoende effectieve kinduren kunnen inzetten

volgens de bekostigde formatie en of leerkrachten voldoende gediplomeerd uitvoering geven aan de schakelklas /-bouw.

- Onderzocht wordt of de eerste ouderbijeenkomst in juni 2020 kan plaatsvinden om de ouders tijdig goed te informeren over wat schakelklas / schakelbouw inhoudt en de eerste relatie te leggen voor betrokkenheid bij het concept. In 2020 wordt dit op minstens twee locaties uitgeprobeerd;
- Verdieping schakelleerkrachttraining naast het basisaanbod schakelleerkracht;
- Twee vve-locaties die ook schakelklas en schakelbouw uitvoeren afbouwen in vve in 2020.
- Beleidsuitspraken voor kindcentra waarbij het leerlingaantal daalt, maar procentueel geïndiceerde schakelkinderen aanwezig zijn (onder de norm van 8 kinderen per schakelklas).

Financiën

Voor schakelklas en schakelbouw was € 135.000,00 begroot. De uitgaven bedroegen € 92.887,00.

3.3 Ouders

Ouders hebben een belangrijke rol in de (taal)ontwikkeling van hun jonge kinderen. Actief betrokken ouders hebben een positief effect op de prestaties van de kinderen. Compas ondersteunt kindcentra door het programma VVE Thuis aan te bieden en mee te implementeren. Maar ook hebben scholen de ruimte gekregen om te kijken waarmee zij ouders nog beter bij de school kunnen betrekken en als partners werken aan de ontwikkeling van het kind.

Compas heeft ook geparticipeerd in het project Laagtaalvaardige ouders van jonge kinderen. Dit project is uitgevoerd in wijk Noord op kindcentrum De Springplank. Hannah Vossen heeft deelgenomen aan de stuurgroep, Rietje Voorn heeft mede de inhoud en uitvoering uitgewerkt en was aanwezig bij de bijeenkomsten die zijn georganiseerd voor de professionals en externe partners. Een belangrijke opbrengst van dit project is dat in wijk Noord duidelijk is geworden welke projecten en welke professionals ouders hulp kunnen bieden. Uit de bijeenkomsten is gebleken dat de professionals in de kindcentra de externe partijen nog niet voldoende kunnen vinden of zelfs niet van het bestaan van ondersteuningsprojecten voor ouders weten. Het eindverslag van dit project wordt in januari 2020 verwacht.

Programma VVE Thuis

Het programma VVE Thuis heeft als doel het bevorderen van een ondersteunend en stimulerend gezinsklimaat en interactie met de ouders. De ouder wordt geïnformeerd over het thema dat in de groep wordt behandeld en hoe de ouders hieraan thuis kunnen bijdragen. De aanwezige opvoedondersteuner van Divers helpt bij specifieke vragen die ouders hebben over opvoeding. Op de deelnemende locaties wordt met de ouders met name gewerkt aan het vergroten van vaardigheden van de ouders, kinderen leren immers door vaak en veel te oefenen op andere manieren dan in de groep. In 2019 hebben 10 locaties gewerkt met het project VVE Thuis in zowel de voorschool als in de vroegschool:

- Kindcentrum De Duizendpoot, de Hambaken
- Kindcentrum De Vlindertuin
- Kindcentrum Boschveld
- Kindcentrum Kwartiermaker

- Kindcentrum De Kruisboelijn
- Kindcentrum De Springplank
- Kindcentrum De Ontdekking
- Kindcentrum Kameleon de Graaf
- Basisschool Nour
- Basisschool Oberon

Werkwijze kindcentra anders dan VVE Thuis

Kindcentrum Aan de Aa

Kindcentrum Aan de Aa is op een andere manier het samenwerken met ouders gaan uitvoeren. Zij zijn ouderbijeenkomsten gaan koppelen aan een thema om ouders meer informatie te kunnen geven over bijvoorbeeld de activiteiten en de woorden die centraal staan.

Kindcentrum De Haren

Het bereik van ouders met de bijeenkomsten VVE Thuis was op dit kindcentrum minimaal. Zij hebben de beslissing genomen ouders op een andere manier te betrekken. Bij binnenkomst zien ouders op een bord welk thema speelt, wie jarig is en mededelingen over aankomende weken. De school stuurt ouders via e-mail themaliedjes en woordenschat binnen het thema. De themabrieven worden opgehangen en verstuurd naar de ouders. Vier thema's worden met ouders afgesloten. De professionals nodigen de ouders persoonlijk uit waardoor de aanwezigheid groot is.

Bij het peuterarrangement is gekozen voor inloop met ouders. Ouders nemen deel aan een activiteit, samen met hun kind, en zien zo waar hun kind mee bezig is en wat zij ook thuis kunnen stimuleren. Op school wordt dit niet meer gedaan.

De professionals voeren in schooljaar 2019-2020 oudergesprekken waarin gedeelde verantwoordelijkheid van ouder en professional een thema is.

De niet genoemde vve locaties hebben niet via het project Samenwerken met ouders gewerkt aan verbetering contact en samenwerken met ouders. Zij voerden nog Vve thuis uit.

Beleid Samenwerken met ouders

In 2019 heeft het team van Compass een eerste aanzet gedaan om in beeld te brengen wat in Den Bosch nodig is om de samenwerking met ouders te vergroten.

De visie van Compass geeft aan dat samenwerken met ouders belangrijk is: *Wij geloven in de kracht van samenwerking, verbinding en innovatie.*

Het team heeft gekeken waar Compass¹³ bij betrokken is wat betreft samenwerken met ouders. Er is gekeken welke veranderingen in de maatschappij plaatsvinden en hoe wij op langere termijn het project Samenwerken met ouders kunnen uitzetten.

Er zijn ambities genoemd die in het schooljaar 2020 verder worden uitgewerkt. Tevens zal de factsheet 'Gemeentelijk ouderbeleid' hierbij worden gebruikt.

Nieuw in 2019

In 2018 gaven de coördinatoren aan dat zij behoefte had aan scholing over communiceren met ouders. De training 'Communiceren met ouders is fijn' is in 2019 uitgewerkt en aangeboden in het

werkveld. Twee standalone kinderopvangorganisaties hebben gereageerd en daar is ook de training gegeven. De training zal in 2020 op basisschool Nour aan het gehele team worden gegeven.

In februari 2019 zijn twee nieuwe workshops voor professionals georganiseerd:

- Vaderbetrokkenheid: deze workshop is met enthousiasme door de deelnemers ontvangen.
- Verteltassen: op kindcentrum De Kwartiermaker is een groep ouders enthousiast aan de slag gegaan met het maken van verteltassen. De leerkracht van unit 1 van kindcentrum De Kwartiermaker is contactpersoon voor de ouders. De school gaat zelfstandig verder met dit project.

Plannen voor kalenderjaar 2020

- Het streven is om in 2020 alle kindcentra te betrekken bij dit project met als doel de succesvolle activiteiten in kaart te brengen, programma's die gebruikt worden te inventariseren en contact te krijgen met alle externe partijen die actief zijn op het onderwerp 'Samen met ouders ontwikkeling jonge kind stimuleren'.
- Training 'Communiceren met ouders is fijn' uitvoeren en wederom in aanbod opnemen;
- Inventarisatie naar de behoefte aan een teambijeenkomsten over armoede in het gezin;
- Onderzoeken of de workshop Verteltassen nogmaals kan worden uitgezet;
- Onderzoeken van de mogelijkheden of de wijkgerichte opbrengsten van het project 'Laagtaalvaardige ouders' verder in Den Bosch uitgezet kunnen worden;
- Beleid voor samenwerken met ouders verder uitwerken met het team Compasnul13.

Financiën

Voor Samenwerken met ouders was in 2019 € 25.000,00 begroot. Vanuit dit budget werden de coördinatie-uren betaald, materialen, de urenvergoeding voor pedagogisch medewerkers en de netwerkbijeenkomsten. Omdat er nog materialen (boekjes) op de locaties aanwezig waren en de materialen werden herverdeeld, is er uiteindelijk een bedrag van € 28.716,00 besteed.

3.4 Ontwikkeling, begeleiding en zorg

De Vliegende Brigade

Sinds januari 2017 is in 's Hertogenbosch de 'Vliegende Brigade' actief. De Vliegende Brigade is een multidisciplinair team dat, via de kindbespreking, ondersteuning biedt aan de professionals van kinderopvang en peuterarrangement (2-4 jaar) en buitenschoolse opvang (4-13 jaar). De Vliegende Brigade kan worden ingeschakeld bij hulpvragen op het gebied van ontwikkeling, gedrag en pedagogisch handelen. Het betreft een samenwerking tussen Compas, het Samenwerkingsverband De Meierij Primair Onderwijs, Cello, Maashorst en Kanteel Kinderopvang en Kentalis.

In 2019 is ook de samenwerking aangegaan met de Integrale Vroeghulp. De samenwerking met de GGD is geïntensiveerd. Alle betrokken organisaties vinden vroegsignalering erg belangrijk en kiezen met deze pilot voor flexibele (zorg)ondersteuning die snel beschikbaar is op de werkvloer.

De Vliegende Brigade kan worden ingezet voor observatie, analyse en handelingsadvies op locatie. Een gesprek met alle betrokkenen is hier onderdeel van. Vandaaruit worden vervolgstappen bepaald en kan indien nodig een kortdurend begeleidingstraject worden geboden.

Op basis van de opbrengsten en feedback van betrokkenen kunnen we concluderen dat de Vliegende Brigade zoals bedoeld:

- preventief en laagdrempelig werkt;
- goed aansluit bij de bestaande wijkgerichte ondersteuningsstructuur 0-13;
- snel en direct ondersteuning biedt;
- het handelingsrepertoire van pedagogisch medewerker versterkt;
- (risico) op ontwikkelingsachterstanden bij jonge kinderen vroegtijdig helpt signaleren;
- zorgt dat kinderen zich in de reguliere omgeving verder kunnen ontwikkelen, tenzij dat niet passend blijkt

Vanuit Compas is logopediste Ankie van Eerd inzetbaar voor casuïstiek op het gebied van spraak en taal. Zij was in 2019 betrokken bij 40 aanvragen en heeft observaties gedaan op diverse peuterarrangementen en kinderopvangorganisaties. Naar aanleiding van deze observaties hebben (advies)gesprekken plaatsgevonden met pedagogisch medewerkers, ouders, jeugdverpleegkundigen, ib'ers en logopedisten. Uit de ingevulde evaluatieformulieren blijkt dat de inzet als zeer waardevol wordt ervaren.

Ankie neemt ook deel aan de bijeenkomsten waarin de wijkcontactpersonen van het Samenwerkingsverband en de professionals die ingezet worden vanuit de diverse organisaties met elkaar overleggen over casuïstiek en organisatie van de Vliegende Brigade. Dit overleg vindt 4 keer per jaar plaats.

Hannah Vossen is lid van de stuurgroep van de Vliegende Brigade. Hier wordt met alle betrokken organisaties besproken hoe de inzet van de Vliegende Brigade verder vorm kan krijgen en een plaats krijgt binnen het Bossche netwerk van professionals die met jonge kinderen werken.

Financiën

Voor de uitvoering van de Vliegende Brigade en de inzet van de contactpersonen van SWV Regio De Meierij was een bedrag van € 35.000,00 begroot. Uiteindelijk werd € 40.000,00 uitgegeven.

Om de ondersteuningsstructuur in 's-Hertogenbosch verdergaand vorm te geven en de ib'er de mogelijkheid te geven om het voorzitterschap van de kindbesprekingen 0-13 uit te voeren, ontvingen de scholen per locatie een bedrag van € 1.500,00 per locatie. In totaal was hiervoor 133.000,00 begroot. De uitgaven bedroegen uiteindelijk € 132.200,00.

3.5 Kwaliteitszorg

In het schooljaar 2018-2019 zijn de volgende locaties in 's-Hertogenbosch in het kader van het onderwijsachterstandenbeleid begeleid:

Noord

Kindcentrum De Haren
Kindercampus Noord
Kindcentrum De Duizendpoot
Kindcentrum De Springplank
Kindcentrum Sterrenbosch

Oost

Kindcentrum aan de Aa
Basisschool Oberon/Aquamarijn en peuterarrangement Toverboom

Zuid

Kindcentrum De Vlindertuin

West

Basisschool Nour
Kindcentrum De Kruisboelijn
Kindcentrum De Kwartiermaker
Kindcentrum Westerbreedte
Kindcentrum De Ontdekking
Kindcentrum Boschveld

Binnenstad

Kindcentrum De Kameleon
BBS De Kameleon, locatie de Graaf

Locatieplan: een nieuwe impuls

In 2019 hebben de locaties met een nieuw locatieplan gewerkt. Het hoofddoel van het locatieplan is: investeren in en voorkomen van ontwikkelingsachterstanden bij kinderen in de leeftijd van 2,5 tot 6 jaar. In het locatieplan zijn alle projecten die vallen binnen het onderwijsachterstandenbeleid ondergebracht: vve, vve-trainingen, schakelklas en schakelbouw, maatwerkbegeleiding, samenwerken met ouders, interne coach en uren voor inzet van de ib'er. In 2018 hebben wij aangegeven dat wij met het bundelen van alle projecten in het locatieplan het inzicht, eigenaarschap, de kwaliteitssturing en borging van de diverse initiatieven willen stimuleren. Op de locaties was in 2019 zichtbaar dat men inderdaad meer inzicht heeft in alle projecten en meer de verbinding tussen de diverse projecten zoekt. Zo is tussen de pedagogisch coach en de interne coach op diverse locaties een koppeling gemaakt, wordt bij ouderbetrokkenheid gekeken naar vaardigheden bij professionals hetgeen resulteert in trainingen volgen over communiceren met ouders. Aankomend jaar zal nog dieper worden doorgedraagd op doelgericht werken en de koppeling maken tussen de diverse projecten. De coördinerend adviseur zal in de gesprekken met de locatie hierop doorvragen.

Werkwijze 2019

De werkwijze is in 2019 enigszins veranderd. In het eerste kwartaal is de coördinerend adviseur op de locatie voor een gesprek met vve-coördinatoren en de manager en directeur geweest. Tijdens dit gesprek werd gekeken of de doelstellingen en activiteiten op schema liepen, of er aanpassingen hadden plaatsgevonden. Er wordt ook gekeken naar de kwaliteit van de veranderingen, moeten activiteiten worden aangepast of aangescherpt.

In het tweede kwartaal vonden de evaluatie en vooruitblik voor de doelen en activiteiten voor het nieuwe schooljaar plaats.

In het derde kwartaal werden de nieuwe plannen ingestuurd en gelezen door de adviseur. De adviseur ging niet langs, zoals andere jaren, maar gaf een schriftelijke reactie op het ingeleverde plan. De bezoeken van het derde kwartaal zijn ingezet om de Stadsfoto af te nemen in een gesprek met de directeur en de manager.

Door personele wisselingen van managers kinderopvang en schooldirecteuren was er behoefte aan een extra visitatieronde waarin inhoudelijke input omtrent achtergrond en werkwijze gegeven werd.

De rol van de vve-coördinator bij proces- en kwaliteitsbewaking hebben we vanuit Compas wederom bespreekbaar. Er is ook in 2019 gestuurd op een meer nadrukkelijke positie in kwaliteitsmonitoring van de vve-coördinator vanuit het locatieplan. Hoewel er een denkproces op alle locaties in gang is gezet, is dit nog niet op elke locatie gerealiseerd en blijkt de vertaalslag naar de dagelijkse activiteiten nog lastig. Voor het locatieplan zijn de richtvragen verder aangescherpt om het kwaliteitsdenken te stimuleren. De rol van de vve-coördinator en de aanpassingen in het locatieplan moeten bijdragen aan nieuwe inzichten over kwaliteit en effectieve inzet van middelen. Twee locaties hebben zeer lage aantallen doelgroepkinderen en hebben vernomen dat de subsidies worden afgeschaald in 2020, namelijk kindcentrum Kameleon- West en kindcentrum Noorderlicht.

Netwerkbijeenkomst locatieplan

De netwerkbijeenkomst heeft in maart 2019 plaatsgevonden. Onderwerp van gesprek waren 'parels' uit het Bossche werkveld. Logopediste Ankie van Eerd heeft een workshop verzorgd over de werkwijze van de logopedie in de schakelklas en vve. Corinne Raaijmakers van kindcentrum Boschveld heeft een workshop verzorgd over meertaligheid. Tijdens deze bijeenkomst kwam ter sprake dat men behoefte had om ook de schakelklaskinderen in groep 3 nog te ondersteunen. Hierop hebben we de beslissing genomen dat eenieder de keuze heeft om aan het begin van het schooljaar de schakelklaskinderen maximaal 4 uur per week te ondersteunen in groep 3 en 8 uur in groep 2. Hierdoor garanderen we toch de 12 uur per week extra ondersteuning en helpen het kind niet één schooljaar maar twee. We hopen dat dit leidt tot hogere opbrengsten.

Opbrengsten locatieplan schooljaar 2018-2019

Het locatieplan heeft op het onderdeel vve de volgende opbrengsten opgeleverd in het schooljaar 2018-2019:

- Men ziet meer samenhang in de diverse projecten.
- Het locatieplan heeft een goede impuls gegeven aan een gezamenlijke aanpak in de projecten die vallen binnen het onderwijsachterstandenbeleid en de inzet van de diverse betrokkenen.
- De rol van de vve-coördinator groeit langzaam op meer locaties naar meer kwaliteits- en procesbewaking op locatie over de onderwijsachterstandenprojecten.
- De discussie over de vele personen op de groep wordt gezien en erkend. Men is op weg naar samenhang binnen projecten en personen.
- De vve-locaties geven aan dat zij nu merken dat de bezuinigingen ook negatieve gevolgen hebben op de werkvloer; geen 3+ groep, minder uren begeleiding.

Financiën

Om de coördinatie en kwaliteitsbewaking van de voor- en vroegschoolse educatie in algehele zin vorm te geven, ontvingen de vve-locaties en het primair onderwijs een bedrag voor de uitvoering. Het bedrag werd berekend via een verdeelsleutel. Er was een basisbedrag voor iedere locatie gelijk en een variabel bedrag afhankelijk van het aantal leerlingen tussen 4 en 7 jaar op de teldatum 1 oktober 2017. Voor deze kostenpost werd € 92.200,00 begroot en € 69.962,00 uitgegeven.

Ook ontvingen de kinderopvanggroepen binnen de vve-locaties een tegemoetkoming van € 1.500,00 per groep, uitgezonderd de babygroepen. Er werd €25.500,00 begroot en € 25.367,00 uitgegeven.

Voor de algehele ondersteuning van vve en de vve-kwaliteitszorg, advisering en begeleiding van het locatieplan werd een bedrag van € 80.000,00 begroot en € 75.068,00 uitgegeven.

4. Peuterarrangementen

Het peuterspeelzaalwerk in 's-Hertogenbosch is in 2011 geharmoniseerd in de kinderopvang middels gesubsidieerde peuterarrangementen. In 2019 worden deze peuterarrangementen door de volgende kinderopvangorganisaties aangeboden: Eigenwijze, 't Goudvisje, Joepie, Kanteel, Norlandia, Ons Kindbureau, Smallsteps, het Sprookjesbos en het Zonnelicht.

Bij de peuterarrangementen wordt een onderscheid gemaakt tussen kinderen die recht hebben op kinderopvangtoeslag (KOT) en die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag (NKOT):

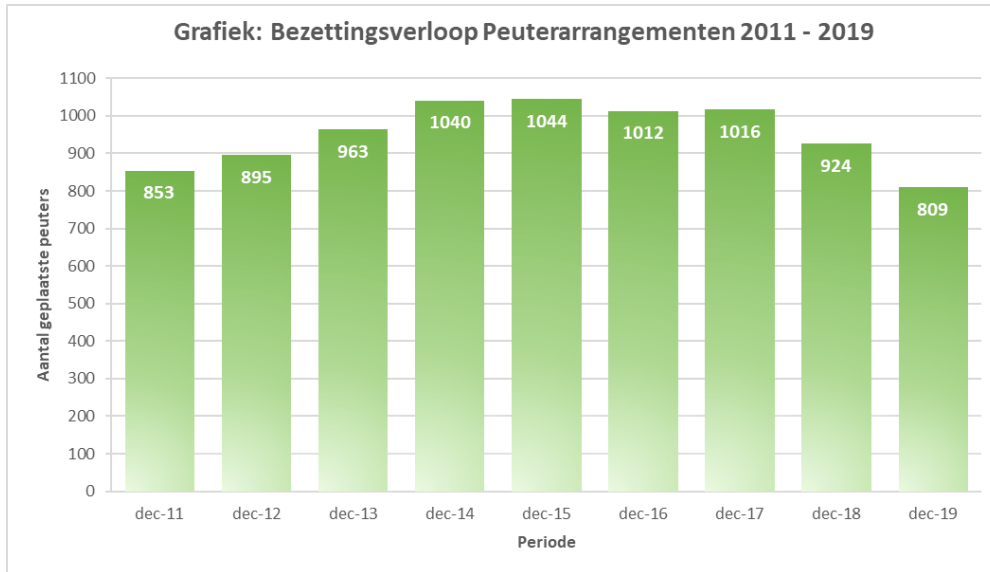
- KOT kinderen zijn kinderen van werkende/studerende ouder(s)/verzorger(s) die onder de regeling Wet Kinderopvang vallen en via de Belastingdienst kinderopvangtoeslag kunnen aanvragen. De hoogte van de toeslag hangt af van het (gezamenlijk) toetsingsinkomen.
- NKOT kinderen zijn kinderen waarvan 1 of 2 ouder(s)/verzorger(s) thuis zijn en daardoor geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Deze kinderen vallen onder de gemeentelijke subsidieregeling. Ouders betalen een inkomensafhankelijke ouderbijdrage die jaarlijks door de gemeente wordt vastgesteld. Sinds 2017 wordt door ouders een 'Verklaring geen recht op kinderopvangtoeslag' met een inkomstenopgave van de Belastingdienst aangeleverd aan de kinderopvang om zo de juiste hoogte van de ouderbijdrage te kunnen bepalen. Het blijft een (landelijk) aandachtspunt dat een deel van de ouders moeite heeft met het opvragen en invullen van deze verklaring.

4.1 De Peutermonitor

Met ingang van 2018 loopt de subsidieverantwoording voor de peuterarrangementen en vve via de Peutermonitor. De kinderopvangorganisaties uploaden hiervoor ieder kwartaal data van de geplaatste peuters. Na wat startperikelen in 2018, verloopt dit nu goed. Compas, gemeente en de kinderopvang krijgen op deze manier snel inzicht in de bezetting en de hoogte van de subsidie.

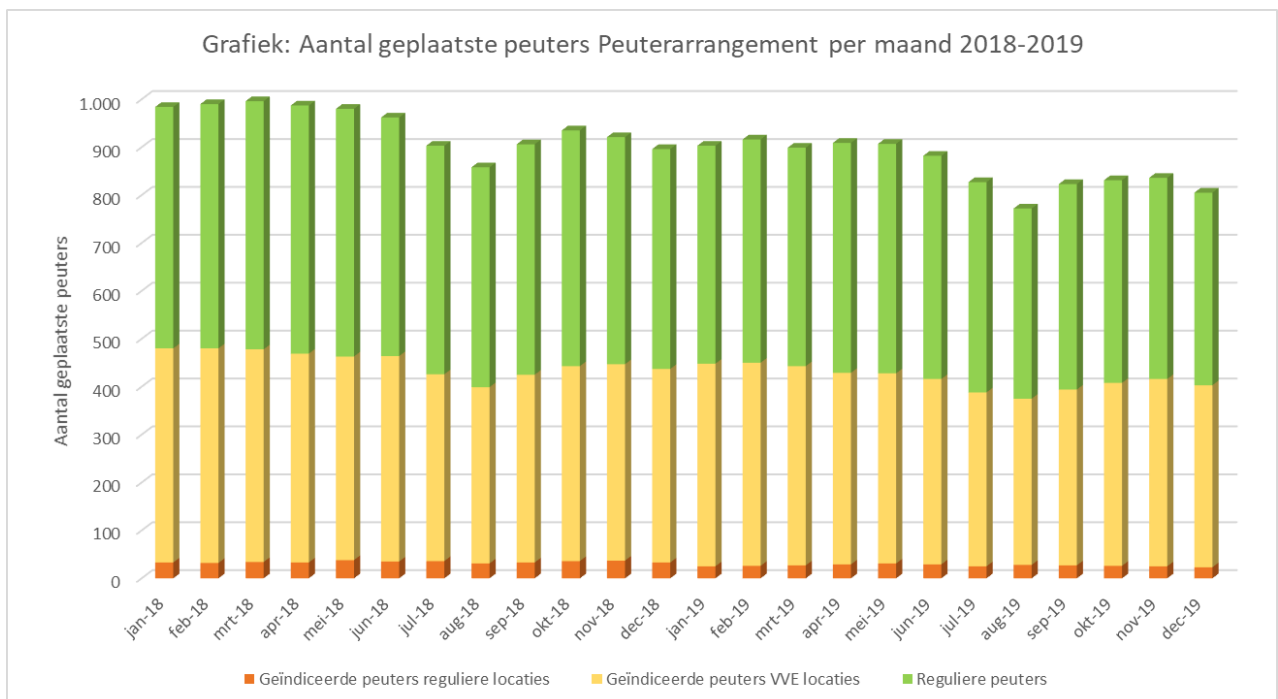
4.2 Aantal peuters en bezettingsverloop

Onderstaande grafiek toont het bezettingsverloop van de peuterarrangementen.

Het aantal geplaatste peuters op het peuterarrangement is sinds 2018 aanzienlijk teruggelopen. Dit is deels veroorzaakt door de invoering van de Peutermonitor waar bij de telling uitgaan wordt van het aantal unieke peuters, terwijl in de jaren ervoor het aantal peuterplaatsen uitgangspunt was waardoor geïndiceerde peuters op reguliere locaties dubbel werden geteld.

In 2019 is de daling verder doorgezet. In december 2019 waren er 115 peuter minder dan een jaar ervoor (-12,5%). Een belangrijke verklaring hiervoor is het gunstige economische klimaat, waardoor er minder werkloosheid is. Hierdoor neemt de vraag naar dagopvang toe en daarmee de vraag naar het peuterarrangement af. De daling wordt tevens veroorzaakt door de terugloop van het aantal jonge kinderen in de gemeente 's-Hertogenbosch.

Bovenstaande grafiek laat zien dat het aantal geplaatste peuters sinds 2018 bij alle categorieën peuters is afgenomen. De grootste afname is zichtbaar bij de reguliere peuters, de groep die bij

economische groei het snelst naar de dagopvang gaat. Het aantal geïndiceerde peuters op zowel reguliere als vve-locaties lijkt zich in de 2^e helft van 2019 wat te stabiliseren.

In de groep geïndiceerde peuters op vve locaties zitten ook reguliere peuters die Ve-aanbod krijgen. Vanaf november 2019 is een nieuwe regeling ingegaan, waardoor uitsluitend nog door de GGD-geïndiceerde peuters Ve-aanbod kunnen krijgen. Hierdoor zal in 2020 het aantal geïndiceerde peuters afnemen ten gunste van het aantal reguliere peuters.

4.3 Bereik peuters op peuterarrangement

Onderstaande tabel geeft aan hoeveel peuters er in de gemeente 's-Hertogenbosch naar het peuterarrangement gaan. Het peuterarrangement heeft in 2019 een bereik van 37% van alle peuters. Per wijk zijn er grote verschillen afhankelijk van de populatie.

Wijk	Gem. Bezetting PA		Aantal peuters gemeente	
	gem. 2018	gem. 2019	gem. totaal	% bereik PA
Binnenstad	21	16	83	20%
Empel	50	40	105	38%
Engelen	22	22	71	31%
Graafsepoort	147	128	207	62%
Groote Wielen	61	49	276	18%
Maaspoort	108	101	250	40%
Muntel/Vliert	28	27	115	23%
Noord	162	139	328	42%
Nuland	31	24	56	43%
Rosmalen Noord	68	66	205	32%
Rosmalen Zuid	31	33	135	24%
Vinkel	24	20	28	72%
West	155	158	305	52%
Zuidoost	47	38	185	21%
Totaal	953	860	2.349	37%

4.4 Bezetting locaties

Vanaf 2018 vindt de subsidieverstrekking voor de peuterarrangementen en vve in de gemeente 's-Hertogenbosch plaats middels Kindgebonden Financiering, er wordt geen instanthoudings-subsidie meer vergoed.

De terugloop van het aantal peuters op het peuterarrangement heeft voor de organisaties effect op de bezettingsgraad, de groepsgrootte en het aantal groepen; dit zal per locatie verschillen. Bij terugloop kan het voor locaties interessant zijn c.q. worden het peuterarrangement verdergaand te gaan integreren in de dagopvang.

4.5 GGD en vve indicatie

Vanaf augustus 2019 wordt de kindgebonden vve indicatie afgegeven door de GGD. De gewijzigde procedure tezamen met de nieuwe doelgroepdefinitie, hebben effect op het aantal verzoeken die in 2019 door de GGD zijn afgegeven. Voor een verdere implementatie en monitoring vind er periodiek afstemming plaats met de GGD.

Om voor de toekomst beter zicht te krijgen op het gemeentelijk bereik van doelgroepkinderen en hier goed op te kunnen sturen, is er de wenselijkheid een koppeling te maken tussen de Peutermonitor en de GGD. Hierdoor ontstaat er meer zicht op het doelgroepbereik en ook op het totaal bereik van het voorschools aanbod binnen de gemeente en de verschillen per wijk.

4.6 Vervroegde aanvragen, extra dagdelen en toeleiding

Standaard worden kinderen vanaf 2,5 jaar geplaatst op het peuterarrangement. Op verzoek van de GGD kan een kind met extra ondersteuningsbehoefte vervroegd met 2 jaar en 3 maanden, en in uitzonderingsgevallen met 2 jaar, geplaatst worden en hierbij voorrang krijgen op de wachtlijst.

In 2019 waren er gemiddeld per maand 17 peuters jonger dan 29 maanden op het peuterarrangement t.o.v. 22 peuters in 2018 (-23%).

Aanvullend kunnen geplaatste kinderen die extra ondersteuningsbehoefte hebben op verzoek van de GGD extra dagdelen Ve-aanbod krijgen. Peuters op niet-vve locaties kunnen zodoende 2 dagdelen extra krijgen en komen hiermee op 4 dagdelen aanbod per week. Vanaf november 2019 hebben ook peuters op vve-locaties een indicering van de GGD nodig om extra uren Ve-aanbod te kunnen krijgen. Reguliere peuters die voor november al extra Ve-aanbod kregen op een vve-locatie, vallen in de overgangsregeling en behouden tot hun 4^e jaar dit extra aanbod.

In 2019 waren er maandelijks gemiddeld 27 vve-geïndiceerde peuters met extra dagdelen op reguliere locatie t.o.v. 34 peuters in 2018 (-21%).

4.7 Pilots 16 uur aanbod

In 2019 hebben 3 locaties – De Graaf, De Kwartiermaker en De Springplank – meegedaan aan de pilot voor 16 uur vve-aanbod. Conform wettelijke vereisten zal dit vanaf augustus 2020 voor alle vve-geïndiceerde peuters vanaf 2,5 jaar gaan gelden. Reguliere peuters krijgen vanaf dan standaard 8 uur per week aanbod.

4.8 Subsidiebeschikkingen en eindafrekening

Compass verricht financiële diensten voor de kinderopvangorganisaties die peuterarrangementen en vve uitvoeren. Door Compass is een werkwijze ontwikkeld, waarbij de kwartaalbeschikking van de subsidies vooraf aan het begin van het kwartaal op basis van een ingeschatte 90% aan de kinderopvangorganisaties wordt verstrekt met achteraf een eindafrekening op basis van de werkelijke bezetting.

In maart 2019 zijn de jaareindafrekeningen van de subsidie PA en vve 2018 verstuurd en verrekend. De kwartaalbeschikkingen 2019 zijn steeds in de week voorafgaand aan de start van het volgende kwartaal uitgevoerd. Bij de berekening van de beschikkingen is een inschatting gemaakt op grond van de tarieven 2019 en peuteraantallen gebaseerd op het derde kwartaal 2018.

Vanaf 2019 is de frequentie van de eindafrekening van de subsidie van jaarlijks achteraf gewijzigd in direct na afloop van ieder kwartaal. Door de aanzienlijke terugloop van het aantal peuters, hebben in 2019 meerdere organisaties bij de kwartaaleindafrekeningen deels subsidie moeten terugbetalen. Om deze reden is voor 2020 besloten de beschikkingen op basis van 80% te gaan uitbetalen.

5. PR en communicatie

Compas zette in 2019 voor de communicatie met haar klanten en relaties de volgende middelen in:

- Website www.compasnul13.nl: hier kunnen professionals informatie vinden over de diensten en producten van Compas. De website brengt het aanbod van Compas helder in beeld en biedt de mogelijkheid om online in te schrijven voor trainingen en workshops. Ook ouders kunnen op de website terecht voor informatie over het peuterarrangement.
- Twitter [@Compasnul13](https://twitter.com/Compasnul13)
- Facebook <https://www.facebook.com/pages/Compasnul13>
- Nieuwsbrief: in 2019 verstuurde Compas nieuwsbrieven naar 275 abonnees (beroepskrachten in de Kindcentra 0-13, bestuurders, beleidsmedewerkers, samenwerkingspartners e.a.).
- Digitale flyers over trainingen en workshops
- Digitale nieuwjaarswens

Bijlage: locaties vve en schakelbouw 's-Hertogenbosch

vve-locaties

Noord

- Kindcentrum De Haren
- Kindercampus Noord
- Kindcentrum De Duizendpoot
- Kindcentrum De Springplank
- Kindcentrum Sterrenbosch

Oost

- Kindcentrum Aan de Aa
- Basisschool Oberon en peuterarrangement Het Zonnelicht

Zuid

- Kindcentrum De Vlindertuin

West

- Kindcentrum De Kruisboelijn
- Basisschool Nour
- Kindcentrum Westerbreedte
- Kindcentrum De Kwartiermaker
- Kindcentrum De Ontdekking
- Kindcentrum Boschveld

Binnenstad

- Kindcentrum De Kameleon
- Kindcentrum De Kameleon-De Graaf

Schakelbouwlocaties

Noord

- Kindcentrum De Haren
- Kindercampus Noord
- Kindcentrum De Duizendpoot
- Kindcentrum De Springplank
- Kindcentrum Sterrenbosch

Oost

- Kindcentrum Aan de Aa

Zuid

- Kindcentrum De Vlindertuin

West

- Kindcentrum De Kruisboelijn
- Basisschool Nour
- Kindcentrum Westerbreedte
- Kindcentrum De Kwartiermaker
- Kindcentrum De Ontdekking
- Kindcentrum Boschveld

Binnenstad

- Kindcentrum De Kameleon
- Kindcentrum De Kameleon-De Graaf